

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Третя хвиля розвитку суспільства, про яку ще у 80-х роках заявив Елвін Тоффлер, розпочалася вже в теперішньому часі, а не в майбутньому. На зміну індустріальному стрімко приходиться нове суспільство – самореалізації, яке потребує переосмислення існуючих понять. Зміни в організаційних структурах бізнесу зумовлені переоцінкою цінностей і стереотипів.

Змінюється природа пізнання світу, і економічних явищ зокрема. Аналітичний тип пізнання, який характеризується отриманням знань про окремі об'єкти та їх стан у вигляді опосередкованого уявлення, поступово витісняється відкритим типом, який проявляється через відчуття безумовної цінності. Дії внаслідок такого пізнання стають спонтанними, проте більш ефективними, або здебільшого конструктивними. Прийняття управлінських рішень здійснюється без зусиль, до яких звикли при аналітичному розщепленні умовної корисності.

На даному етапі розвитку суспільства спостерігається критична чутливість до людського фактору. Якщо ми розглядаємо роль обліку в суспільстві, то насамперед, інтерес громадськості зосереджується на професії бухгалтера, яка набуває все більшого суспільного значення і відповідальності. Професія бухгалтера вимагає переосмислення, переходу на новий виток спіральної динаміки, яка продукує інноваційну модель системи цінностей. При цьому методологія бухгалтерського обліку змінюється, стає більш гнучкою, і, відповідно, менше регламентованою і уніфікованою.

Бухгалтерський інжиніринг є новим методом з позиції облікової теорії, проте, досить поширеним практичним інструментом перезавантаження обліково-інформаційних систем у суб'єктів суспільного інтересу.

Відповідно, дискусійними є тлумачення категорійного апарату щодо бухгалтерського інжинірингу різними науковими колами України та зарубіжних наукових спільнот.

Поки практики розробляють і впроваджують методи бухгалтерського інжинірингу, досить вдало використовуючи при цьому інструментарій архітекtonіки і конструювання, теоретики знаходяться в пошуках влучних тлумачень понять і категорій, аби їх зрозуміли і підтримали практики.

За останні десять років в Україні появилось чимало наукових праць з відповідним тематичним спрямуванням. Слід зауважити, що сфера застосування інжинірингу досить широка, і охоплює не лише інженерну галузь та будівельну, як то тлумачить Вікіпедія. Інжиніринг тепер прийнято вважати методом або ж інструментом, притаманним для всіх наук.

Протягом багатьох століть існування системи бухгалтерського обліку він розглядався на рівні відповідних процедур, що дозволяють визначити кінцевий результат діяльності інституціональної одиниці (первинна документація, інструментарій рахунків, процедури інвентаризації, оцінки і калькулювання, методологія складання звітності).

На сучасному етапі бухгалтерський облік розвивається як описово-роз'яснювальна система бухгалтерських процедур, що призводить в кінцевому підсумку до використання системи алгоритмів, найрізноманітніших матриць, системи інжинірингових інструментів.

Цінність і унікальність бухгалтерського інжинірингу у можливості створення багатоваріантних моделей, які в принципі є сценаріями майбутніх подій організації, орієнтованих на ближню і віддалену перспективу. При цьому моделі є подібними в розрізі галузей економіки і сфер функціонування господарюючого суб'єкта.

Вперше ідею бухгалтерського інжинірингу як механізму, який забезпечую пристосування і адаптацію до певних умов (цінових змін, адаптації до непередбачених явищ шляхом створення резервів, впливу інфляційних процесів), висловив А. П. Рудановський в понятті нормування балансу, відзначаючи, що сутністю методу нормування є введення в систему основних умовних рахунків певного порядку і методу їх взаємодії, котрі мають чисто облікове значення, що призвело в подальшому до обчислення системи нормативних показників.

Ідея ж основного механізму бухгалтерського інжинірингу (система інструментів бухгалтерського інжинірингу) належить У. Патону, котрий запропонував знамените рівняння власності: $A = K$, де A - активи, які асоціюють власні вільні грошові кошти, а K - капітал у вигляді показника чистих пасивів, які асоціюють зобов'язання власника.

Бухгалтерський інжиніринг передбачає створення моделей інноваційного продукту і прогнозування фінансового стану економічного суб'єкта на близьку і віддалену перспективу. При цьому моделі прогнозних балансів фінансово-майнового стану і звітів про прибутки і збитки не достатньо. Потрібен повний комплект прогнозної фінансової звітності, тобто всі чотири форми, включаючи звіт про рух грошових коштів і про зміни у власному капіталі. Примітки є невід'ємною частиною таких звітів, оскільки в них міститься розшифровка і деталізація найбільш суттєвих статей звітності. При цьому межа суттєвості припускається дещо вища, ніж при складанні фактичних звітів, на основі історичних подій. Це пояснюється дуже просто: адже нам важливо прослідкувати основні тренди розвитку, а не фіксацію фактів господарського життя, які, відповідно до чинного законодавства, вимірюються з точністю до копійок. Аналогічно формуються управлінські звіти для окремих інноваційних продуктів, робіт чи послуг, для інноваційних технологій, які призведуть до розвитку економічного суб'єкта загалом.